

Fakulti Sains Sosial

**PREJUDIS KAUM: SATU KAJIAN KES DI KALANGAN
PELAJAR FAKULTI SAINS SOSIAL, UNIVERSITI MALAYSIA
SARAWAK.**

Lau Yien

HT
1251
L336
2007

Sarjana Muda Sains Sosial dengan Kepujian
(Kajian Politik dan Pemerintahan)
2007

**PREJUDIS KAUM: SATU KAJIAN KES DI KALANGAN PELAJAR
FAKULTI SAINS SOSIAL, UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK.**

PREPARED FOR:

Dr. Oei Hong Lim

AS A REQUIREMENT FOR SSF 3014

Final Year Project

PREPARED BY:

Lau Yien

12186

Politic and Administration

Faculty of Social Science

UNIMAS

Pengakuan Pelajar

Saya akui karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan, petikan, huraian dan ringkasan yang tiap-tiap satunya telah dinyatakan sumbernya.

Saya juga menyerahkan hakcipta ini kepada Fakulti Sains Sosial bagi tujuan penerbitan jika didapati sesuai.

Tarikh Serahan

LauYien

Pengesahan Penyelia

Projek Tahun Akhir yang bertajuk **PREJUDIS KAUM: SATU KAJIAN KES DI FAKULTI SAINS SOSIAL, UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK** telah diusaha dan diserahkan oleh LAU YIEN (12186) sebagai memenuhi syarat pengijazahan Sarjana Muda Sains Sosial (Kajian Politik dan Pemerintahan) Dengan Kepujian.

Disahkan oleh:

(Dr. Oei Hong Lim)

Penyelia
Fakulti Sains Sosial
Universiti Malaysia Sarawak

Tarikh Serahan

Dekan
Fakulti Sains Sosial
Universiti Malaysia Sarawak

PENGHARGAAN

Projek Tahun Akhir ini tidak mungkin dapat disiapkan dengan lengkap tanpa panduan, tunjuk ajar dan maklumat yang diberikan oleh individu dan organisasi yang tertentu. Saya ingin mengambil kesempatan ini untuk mengucapkan ribuan terima kasih kepada penyelia projek tahun akhir ini, Dr. Oei Hong Lim atas semua bimbingan dan tunjuk ajar yang telah diberikan selama ini. Beliau telah banyak memberikan cadangan dan panduan di dalam menjayakan projek tahun akhir ini. Saya juga ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada pihak pejabat pentadbiran Fakulti Sains Sosial atas pembekalan sumber maklumat yang diperlukan untuk menyempurnakan projek ini.

Saya juga ingin merakamkan ucapan ribuan terima kasih kepada para responden yang sudi meluangkan masa untuk mengisi borang soal selidik yang diedarkan kepada mereka. Ucapan juga ditujukan kepada rakan-rakan seperjuangan yang sudi meluangkan masa dan tenaga untuk memberikan tunjuk ajar dan bimbingan kepada saya. Akhir sekali, saya ingin mengucapkan terima kasih kepada mereka yang telah memberikan bantuan secara langsung atau tidak langsung dalam menjayakan projek tahun akhir ini.

ABSTRAK

Projek Tahun Akhir ini yang bertajuk 'Prejudis Kaum: Satu Kajian Kes di Kalangan Pelajar Fakulti Sains Sosial, Universiti Malaysia Sarawak' adalah bertujuan untuk mengkaji sama ada sikap prejudis kaum di kalangan pelajar FSS wujud atau tidak. Sekiranya ia wujud, bagaimanakah ia boleh wujud dan adakah ia memberi kesan kepada hubungan sosial antara pelajar kaum yang berlainan di Fakulti Sains Sosial (UNIMAS)? Skala Borgadus dan teori-teori prejudis seperti teori Lempar Salah, teori Normatif dan teori Konflik telah diaplikasikan dalam kajian ini untuk mengkaji sikap prejudis di kalangan pelajar FSS. Daripada hasil kajian ini, penyelidik mendapati bahawa rupanya prejudis kaum wujud di kalangan pelajar FSS tetapi ia tidak ketara dan tidak menimbulkan kesan negatif yang serius terhadap hubungan perkauman di fakulti tersebut. Hal kerana majoriti pelajar FSS tidak meluahkan sikap prejudis ini secara spontan dalam tingkah laku mereka.

SENARAI KANDUNGAN

	Halaman
PENGHARGAAN	I
ABSTRAK	II
BAB I PENGENALAN	
1.0 Latar Belakang Kajian	1
1.1 Kenyataan Masalah	3
1.2 Persoalan Kajian	4
1.3 Objektif Kajian	4
BAB II METODOLOGI	
2.0 Kaedah Kajian	5
2.1 Skop Kajian	6
2.2 Kaedah Persampelan	8
2.3 Analisi Data	8
2.4 Limitasi Kajian	9
BAB III SOROTAN LITERATUR	
3.0 Konsep Ras	10
3.1 Konsep Prejudis	11
3.2 Teori-teori Prejudis	17
3.3 Prejudis Kaum	22
3.4 Stereotaip Kaum	25
3.5 Kajian-kajian Lepas	27

3.6	Rumusan	30

BAB IV HASIL KAJIAN

4.0	Bahagian A	33
4.1	Bahagian B	44
4.2	Bahagian C	49
4.3	Bahagian D	55
4.4	Bahagian E	60
4.5	Bahagian F	66
4.6	Kesimpulan	69

BIBLIOGRAFI	70

LAMPIRAN	73

SENARAI AKRONIM

FSS	Fakulti Sains Sosial

BAB 1

PENGENALAN

1.0 Latar Belakang Kajian

Malaysia merupakan sebuah negara yang mempunyai pelbagai kaum iaitu Melayu, Cina, India, kaum orang asli dan sebagainya. Dalam masyarakat yang majmuk dari segi etnik ini, Malaysia mempunyai hubungan perkauman yang agak stabil sekiranya berbanding dengan negara-negara lain yang selalu mengalami perang saudara yang melibatkan kumpulan kaum yang berbeza.

Pembentukan masyarakat yang terdiri daripada pelbagai kaum di Malaysia telah wujud pada zaman kesultanan Melaka dan kemudian pada zaman penjajahan, ia diperkukuhkan lagi oleh kolonial untuk mencapai kepentingan mereka. Penjajah British telah membentuk masyarakat plural yang berasaskan sektor ekonomi contohnya Melayu digalakkan terlibat dalam pertanian, Cina terlibat dalam perniagaan manakala India terlibat dalam perladangan. Sentimen perkauman yang kuat antara kaum wujud pada zaman kolonial kerana interaksi antara kaum adalah amat terhad.

Setelah mencapai kemerdekaan, kumpulan kaum yang berbeza yang mempunyai bahasa ibunda, budaya dan latar belakang yang berbeza boleh hidup secara harmoni untuk bersama-sama membangunkan negara Malaysia. Ini menunjukkan bahawa wujudnya hubungan saling pergantungan antara kumpulan kaum misalnya, persepakatan dalam parti politik, kerjasama dalam pengusahaan korporat, bidang akademik dan

pembangunan negara. Dasar-dasar kerajaan tidak boleh berjaya tanpa wujudnya hubungan sosial yang positif antara kumpulan kaum.

Walaupun bagaimanapun, masih terdapat unsur-unsur negatif yang berpotensi merenggangkan hubungan antara kumpulan kaum seperti ketidakseimbangan pengagihan ekonomi, konflik dalam ideologi politik, prasangka kaum dan sebagainya sekiranya tiada usaha yang efisien untuk meneutralkannya. Peristiwa 13 Mei merupakan satu titik hitam dalam sejarah Malaysia yang membawa implikasi kepada kerajaan bahawa hubungan perkauman yang positif harus dipelihara untuk kestabilan negara. Oleh itu, kerajaan telah melaksanakan pelbagai dasar-dasar sosial dengan bertujuan mengurangkan jurang antara kaum dan membentuk satu bangsa nasional Malaysia yang berpadu.

Kemajmukan kaum wujud dalam kebanyakan institusi sama ada politik, sosial dan ekonomi. Universiti merupakan satu institusi sosial yang berfungsi sebagai pusat pembelajaran untuk semua rakyat tanpa mengira kaum, umur dan gender. Oleh itu, fenomena kaum boleh ditinjau di universiti yang merupakan satu tempat terdapatnya pelbagai kaum yang berasal dari negeri-negeri yang berlainan. Dalam kajian ini, salah satu fakulti di Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS) iaitu Fakulti Sains Sosial akan dijadikan tempat kajian untuk mengkaji fenomena perkauman di tempat tersebut.

1.1 Kenyataan Masalah

Dalam kajian ini, prejudis kaum dijadikan sebagai kenyataan permasalahan dalam mengkaji hubungan sosial antara kaum. Ia dijadikan topik kajian kerana ia merupakan faktor yang penting mempengaruhi kewujudan hubungan sosial yang positif antara kaum. Skop kajian ini fokus kepada prejudis kaum di kalangan pelajar Fakulti Sains Sosial UNIMAS. Ia merupakan salah sebuah Fakulti yang plural dari segi kaum di UNIMAS. Oleh itu, ia merupakan satu tempat kajian yang sesuai dalam mengkaji unsur berkaitan dengan perkauman seperti prejudis kaum.

Selain itu, salah satu faktor yang membawa pembentukan topik ini adalah terhasil daripada pemerhatian harian penyelidik ke atas bentuk pergaulan pelajar UNIMAS. Adalah didapati bahawa polarisasi kaum wujud pada sesetengah golongan pelajar FSS. Oleh itu, topik kajian kes ini telah dibentuk untuk mengkaji sama ada prejudis kaum merupakan faktor yang membawa kepada jarak sosial di antara kaum yang berbeza di UNIMAS atau tidak.

Sebab lain yang membawa kepada kajian kes ini adalah diharapkan bahawa hasil yang diperolehi daripada kajian kes ini boleh memberi gambaran yang jelas mengenai apakah itu prejudis kaum dan bagaimanakah prejudis kaum boleh menjejaskan pergaulan kaum yang harmoni. Topik ini juga penting dikaji untuk memahami lebih mendalam tentang hubungan perkauman di kalangan pelajar Fakulti Sains Sosial, contohnya corak pergaulan kaum dan sikap toleransi antara pelajar FSS yang berlainan kaum.

1.2 Persoalan kajian

- 1) Adakah prejudis kaum wujud di kalangan pelajar Melayu, Cina, India dan kumpulan bumiputra bukan Melayu Sabah dan Sarawak di Fakulti Sains Sosial ?
- 2) Bagaimanakah prejudis kaum ini boleh wujud dan dari aspek apakah ia menonjol?
- 3) Adakah prejudis kaum memberi kesan terhadap hubungan sosial antara ketiga-tiga kumpulan kaum tersebut?

1.3 Objektif Kajian

- 1) Mengkaji sama ada prejudis kaum wujud atau tidak di kalangan pelajar FSS yang berkaum Melayu, Cina, India dan kumpulan bumiputra bukan Melayu Sabah dan Sarawak.
- 2) Mengaplikasikan teori-teori prejudis dalam memberi penerangan mengenai prejudis kaum di kalangan pelajar FSS
- 3) Mengkaji pengaruh atau kesan prejudis kaum terhadap hubungan sosial di antara tiga kumpulan kaum tersebut.

BAB 2

METODOLOGI

2.0 Kaedah Kajian

Metodologi Kualitatif dipilih dalam kajian ini kerana topik kajian ini melibatkan kajian mengenai sikap prejudis seseorang individu terhadap kaum lain. Berdasarkan sorotan literatur, didapati bahawa sikap prejudis sukar diukur melalui soalan-soalan berbentuk kuantitatif seperti berapakah banyak dan berapakah dalam sikap prejudis seseorang individu terhadap sesuatu kaum. Oleh itu, data kuantitatif kurang sesuai digunakan untuk menerangkan secara tepat mengenai sikap prejudis yang merupakan satu topik yang dinamik. Ia memerlukan data-data secara kualitatif untuk menerangkan mengenai fenomena sikap ini secara objektif.

Kaedah kajian borang soal selidik dipilih kerana kajian ini melibatkan isu perkauman yang sensitif. Sekiranya menggunakan kaedah temu duga secara bersemuka, kemungkinan responden berwas dalam memberi pendapat apabila disoal mengenai prejudis mengenai kaum lain oleh penyelidik yang juga berlainan kaum dengannya. Contohnya responden berbangsa India yang disoal oleh penyelidik berbangsa Cina mungkin tidak akan memberi pendapatnya dengan secara terus-terang mengenai prejudisnya terhadap kaum Cina kerana takut akan menyinggung perasaan penyelidik tersebut. Oleh itu, ia akan mempengaruhi keesahan data tersebut. Untuk mengelakkan hal ini berlaku, metodologi kualitatif melalui kajian borang soal selidik akan digunakan.

2.1 Skop Kajian

Skop kajian ini adalah prejudis kaum yang wujud di kalangan pelajar Fakulti Sains Sosial UNIMAS mengikut kumpulan kaum iaitu Melayu, Cina, India dan kumpulan bumiputra bukan Melayu di Sarawak dan Sabah seperti kaum Iban, Kadayan, Bidayuh, Kadazandusun dan sebagainya. Jumlah populasi pelajar FSS mengikut kaum dan tahun pengajian adalah seperti jadual berikut:

Kumpulan Kaum	Tahun Pengajian di FSS UNIMAS				
	Tahun 1	Tahun 2	Tahun 3	Tahun 4&5	Jumlah
Melayu	141	113	63	88	305
Cina	21	18	15	10	64
India	16	16	14	6	52
Bumiputra bukan Melayu Sarawak dan Sabah	47	38	32	25	142
Jumlah	225	185	124	139	673

Sumber: pejabat pentadbiran Fakulti Sains Sosial

2.2 Kaedah Persampelan

Dalam kaedah persampelan populasi, persampelan rawak berstratifikasi iaitu merupakan persampelan kebarangkalian akan digunakan. Menurut Blaikie (2000:48), jenis persampelan berstratifikasi ini digunakan untuk tiga tujuan. Pertama, ia untuk memastikan setiap kumpulan tertentu populasi dipilih ke dalam sampel melalui pembahagian populasi ke dalam strata yang dipilih. Kedua, ialah memastikan jumlah yang mencukupi dalam sampel dari semua strata dapat diuji melalui kaedah nisbah. Ketiga, pemilihan sampel dari setiap strata adalah secara rawak. Rangka persampelan populasi kajian ini adalah seperti di bawah:

	Melayu	Cina	India	Bumiputra bukan Melayu Sarawak dan Sabah
Nisbah	1:10	1:5	1:5	1:10
Tahun 1	14	4	3	5
Tahun 2	11	3	3	4
Tahun 3	6	3	2	3
Tahun 4 & 5	8	2	1	3
Jumlah	39	12	9	15

Berpandukan jadual di atas, jumlah sampel keseluruhannya daripada populasi ialah seramai 75 orang. Populasi dibahagikan kepada empat kumpulan terlebih dahulu mengikut kaum iaitu Melayu, Cina, India dan kumpulan bumiputra bukan Melayu Sarawak dan Sabah. Empat kumpulan pelajar mengikut kaum ini kemudian masing-masing dibahagikan kepada empat kumpulan mengikut tahun pengajian iaitu tahun 1, 2, 3 dan tahun 4 & 5. Bagi jumlah populasi pelajar yang besar seperti kaum Melayu dan bumiputra bukan Melayu Sarawak dan Sabah, nisbah persampelan adalah 1:10. Manakala dua kumpulan lain yang mempunyai jumlah pelajar yang lebih kecil iaitu kaum Cina dan kaum India, nisbah persampelan yang digunakan adalah 1:5.

2.3 Analisis Data

Data yang dikumpul adalah berbentuk primer dan sekunder. Data primer seperti jumlah pelajar Fakulti Sains Sosial UNIMAS mengikut kaum dan tahun pengajian adalah diperolehi daripada Pejabat Pentadbiran Fakulti Sains Sosial. Data-data yang terhasil daripada kajian ini dengan menggunakan borang soal selidik yang berbentuk *open-ended* and *close-ended* akan dianalisis secara kualitatif. Data sekunder diperolehi daripada buku-buku rujukan, akhbar dan sebagainya juga digunakan dalam kajian ini.

2.4 Limitasi Kajian

Antara limitasi kajian ini ialah skop kajian yang terhad. Oleh itu, hasil yang diperoleh daripada kajian ini hanya terhad kepada prejudis kaum yang wujud di Fakulti Sains Sosial (FSS) di UNIMAS sahaja, tidak termasuk prejudis kaum yang wujud di fakulti lain dan universiti-universiti lain. Skop kajian telah diperkecilkan kerana peruntukkan masa dan perbelanjaan adalah terhad. Selain itu, kajian ini fokus kepada tiga kumpulan etnik utama iaitu kaum Melayu, Cina, India dan kumpulan Bumiputera bukan Melayu di Fakulti Sains Sosial.

Didapati bahawa pelajar bumiputra bukan Melayu Sabah dan Sarawak adalah berbilang kecil dan terdiri daripada kumpulan etnik yang pelbagai. Untuk mendapatkan saiz sampel yang mencukupi, istilah 'Bumiputera bukan Melayu Sabah dan Sarawak' akan digunakan dalam kajian ini untuk merujuk kepada kaum-kaum asli bukan Melayu di Sarawak dan Sabah seperti kaum Iban, Kadayan, Bidayuh, Kadazandusun dan sebagainya.

Limitasi yang lain dalam kajian ini ialah populasi Cina dan India adalah lebih kecil daripada populasi Melayu dan Bumiputera bukan Melayu Sabah dan Sarawak. Oleh itu, terdapat perbezaan yang ketara antara jumlah sampel daripada populasi Cina dan India dengan jumlah sampel daripada populasi Melayu dan Bumiputera bukan Melayu Sabah dan Sarawak. Untuk mengurangkan perbezaan sampel tersebut, nisbah persampelan digunakan untuk mendapatkan jumlah responden Cina dan India adalah lebih besar iaitu 1:5 berbanding dengan nisbah persampelan digunakan untuk mendapatkan jumlah responden Melayu dan Bumiputera bukan Melayu Sabah dan Sarawak iaitu 1:10.

BAB 3

SOROTAN LITERATUR

3.0 Konsep Ras

Dalam sorotan literatur, saya akan membincangkan mengenai konsep ras dan kumpulan ras. Kedua-dua konsep ini penting untuk difahami terlebih dahulu sebelum membincangkan mengenai tajuk utama kajian ini iaitu prejudis yang wujud di antara kumpulan ras yang berbeza. Konsep ras boleh dibincangkan dalam dua istilah iaitu biologikal dan sosiologikal. Istilah ras dari segi biologikal menekankan bahawa kumpulan manusia boleh dikategorikan mengikut ciri-ciri fizikal yang wujud seperti warna kulit, tekstur rambut, rupa bentuk dan sebagainya. Ciri-ciri fizikal ini boleh diwarisi dari satu generasi ke generasi yang lain. Oleh itu, ras dalam istilah biologikal dipercayai boleh diwarisi. Contohnya, kumpulan ras Cina mempunyai mata sepet dan kumpulan ras Afrika yang berkulit hitam.

Akan tetapi perbezaan biologi antara manusia akan menjadi tidak ketara sekiranya perbezaan itu tidak dianggap penting oleh sesebuah masyarakat (Marger, 1997:78). Oleh itu, selain membincangkan konsep ras dalam istilah biologikal, istilah ras dari sudut sosiologikal juga perlu dibincangkan. Dalam istilah sosiologikal, ras dilihat sebagai satu tema yang direka-reka oleh masyarakat itu sendiri. Maksudnya, perbezaan ras tidak wujud tanpa adanya makna yang diberi oleh masyarakat itu ke atas perbezaan tersebut. Perbezaan ras diberi makna oleh sesebuah masyarakat untuk membezakan mereka bukan sahaja dari segi fizikal, malah dari segi sosial seperti kebolehan, personaliti, tingkah laku

dan norma kumpulan. Ini terbukti apabila sesebuah masyarakat cuba menilai ciri-ciri personaliti dan kebolehan sesuatu kumpulan berdasarkan ciri-ciri fizikal kumpulan tersebut. Oleh itu, terdapat kesinambungan antara ras dari sudut biologikal yang mengategorikan manusia melalui perbezaan biologi dengan ras dari sudut sosiologikal yang melihat makna di sebalik pengkategorian manusia berdasarkan ras.

Pengkategorian kumpulan manusia berdasarkan ras yang berbeza mewujudkan kumpulan ras yang pelbagai. Kumpulan ras merupakan satu kumpulan manusia yang mempunyai ciri-ciri fizikal yang sama dan juga berkongsi ciri-ciri budaya yang sama (Farley, 1998:13). Hal ini kerana identiti suatu kumpulan ras itu bukan sahaja dibentuk berdasarkan perbezaan ciri-ciri fizikal tetapi pada masa yang sama, mereka juga harus mempunyai ciri-ciri budaya yang sama yang dikongsi oleh ahli-ahli kumpulan dalam ras yang sama seperti bahasa, adat resam, kepercayaan dan sebagainya. Dalam kajian ini, istilah kumpulan kaum akan digunakan untuk merujuk kepada kumpulan ras contohnya, kaum Melayu, kaum Cina dan kaum India.

3.1 Konsep Prejudis

Setelah membincangkan mengenai konsep ras dan kumpulan ras, konsep prejudis secara umumnya akan dibincangkan. Prejudis menurut Schaefer (2003:37) adalah satu sikap negatif yang ditujukan sesuatu kumpulan dan ahli-ahli kumpulan tersebut terhadap kumpulan lain. Marger (1997:71) mendefinisikan prejudis sebagai kepercayaan dan perasaan yang negatif mengenai sesuatu kumpulan secara keseluruhannya. Maksudnya prejudis ditujukan kepada semua individu yang tergolong dalam kumpulan tersebut tidak kira individu-individu tersebut mempunyai ciri-ciri yang sama atau tidak. Ting (1985:20)

telah mengembangkan fahaman prejudis ini. Beliau menyatakan bahawa prejudis merupakan satu sikap yang biasanya berbentuk negatif oleh satu kumpulan manusia terhadap kumpulan manusia lain yang berbeza bukan sahaja dari segi ras tetapi juga dari segi status sosial, agama, pekerjaan, gender, ideologi politik, budaya, kewarganegaraan dan sebagainya. Oleh itu, prejudis boleh wujud antara kumpulan yang mempunyai status sosial yang berbeza; antara kumpulan politik yang berbeza; antara kumpulan nasionaliti yang berbeza dan sudah tentu ia juga boleh wujud antara kumpulan ras yang berbeza. Meskipun prejudis boleh disebabkan pelbagai perbezaan, fokus kajian ini adalah kepada prejudis yang disebabkan oleh ras atau kaum yang berbeza.

Dijk (1987:27) menyatakan bahawa terdapat lima elemen yang penting dalam prejudis. Pertama, kewujudan keompok-kelompok manusia adalah salah satu elemen dalam prejudis. Hal ini kerana prejudis adalah satu sikap bersifat perkumpulan yang dikongsi bersama dan disokong oleh ahli-ahli dalam satu kumpulan. Sikap prejudis wujud dalam satu kumpulan itu selalunya ditujukan kepada kumpulan lain berdasarkan keahlian kumpulan yang berbeza. Ini bermaksud selain daripada pembentukan kumpulan-kumpulan manusia, identiti kumpulan yang berbeza juga penting dalam mewujudkan sikap prejudis. Ini akan diterangkan dengan lebih lanjut dalam perenggan seterusnya.

Kedua, prejudis tidak boleh berlaku tanpa wujudnya pengklasifikasian kumpulan manusia dan pembentukan identiti yang berbeza. Ahli-ahli sosiologi telah menggunakan istilah *kumpulan-dalam* untuk merujuk kepada kumpulan manusia yang menganggap bahawa mereka adalah berbeza dari kumpulan yang lain manakala istilah *kumpulan-luar* digunakan untuk merujuk kepada kumpulan lain yang dianggap berbeza daripada

kumpulan-dalam. Kumpulan-luar biasanya merupakan objek prejudis oleh kumpulan-dalam yang merupakan subjek prejudis.

Ketiga, perbezaan norma kumpulan, nilai dan kepentingan antara kumpulan boleh menyebabkan berlakunya sikap prasangka antara kumpulan. Norma kumpulan merupakan satu piawaian yang merangkumi idea-idea mengenai bagaimana sesuatu kumpulan seharusnya bertingkah laku. Selalunya kumpulan-dalam akan membandingkan norma kumpulan, nilai dan kepentingan mereka dengan kumpulan-luar. Sekiranya piawaian tingkah laku kumpulan-luar adalah berbeza dengan piawaian tingkah laku kumpulan-dalam, perbezaan ini akan menyebabkan wujudnya satu persepsi negatif oleh kumpulan-dalam dan juteru itu membentuk sikap prasangka kepada kumpulan-luar. Selain itu, nilai dan kepentingan kumpulan-luar yang berbeza dengan kumpulan-dalam dianggap sebagai satu ancaman oleh kumpulan-dalam apabila perbezaan tersebut adalah bertentangan dengan nilai dan kepentingan mereka. Oleh itu, sikap prasangka yang negatif oleh kumpulan-dalam terhadap kumpulan-luar boleh wujud disebabkan norma, nilai dan kepentingan yang berbeza.

Keempat, elemen bias juga adalah penting dalam prejudis. Prejudis merupakan satu sikap yang dibentuk secara tidak rasional. Antara sebabnya ialah pembentukan prejudis selalunya adalah berbentuk generalisasi atau kesimpulan yang dibuat mengenai sesebuah kumpulan secara menyeluruh berdasarkan satu fenomena atau satu pengalaman. Contohnya, kaum Cina dianggap sebagai tamak kerana majoriti mereka aktif terlibat dalam perniagaan dan kaum Melayu dianggap sebagai malas kerana mereka dilihat bergantung kepada subsidi yang diberi oleh kerajaan. Persepsi-persepsi ini adalah

berbentuk prejudis kerana ia telah mengabaikan bahawa terdapatnya orang Cina yang tidak tamak dan juga bukan semua orang Melayu adalah malas.

Elemen yang kelima ialah fungsi-fungsi sosial dalam prejudis. Ahli-ahli sosiologi mempercayai bahawa prejudis dibentuk disebabkan kepentingan sosial oleh sesuatu kumpulan. Kepentingan sosial ini boleh merupakan kepentingan untuk mengekalkan kuasa dan melindungi hak keistimewaan mereka. Oleh itu, prejudis dibentuk sebagai satu alat untuk menjaga kepentingan sosial tersebut. Contohnya, prejudis negatif oleh kumpulan-dalam bahawa kumpulan-luar adalah lebih rendah status boleh menwarkan diskriminasi dalam pengagihan sumber terhadap kumpulan-luar oleh kumpulan-dalam.

Selain daripada lima elemen di atas, penulis lain seperti Farley (1998:14) menyatakan bahawa prejudis adalah satu sikap dan ia bukan satu kelakuan. Ia boleh dilihat daripada sudut tiga komponen sikap iaitu kognitif, afektif dan kecederungan tingkah laku. Prejudis dari sudut kognitif adalah kepercayaan dan persepsi seseorang itu mengenai ahli-ahli kumpulan tertentu. Persepsi ini biasanya merupakan satu bentuk penilaian awal terhadap ahli-ahli sesuatu kumpulan sebelum diperiksa mengenai kebenaran persepsi tersebut. Prejudis dari sudut afektif adalah berbentuk emosi dan perasaan contohnya perasaan suka, tidak suka, marah, kagum, tidak percaya, percaya dan sebagainya terhadap ahli-ahli kumpulan tertentu. Kecenderungan tingkah laku merupakan kecenderungan-kecenderungan untuk bertindak atau berkelakuan terhadap ahli-ahli kumpulan tertentu. Contoh tindakan-tindakan negatif yang cenderung untuk dilakukan adalah seperti cenderung untuk mengelakkan diri daripada berinteraksi dengan ahli-ahli kumpulan tersebut. Kecenderungan tindakan yang negatif ini sekiranya diterjemahkan dalam kelakuan boleh membawa kesan seperti diskriminasi dan polarisasi

kaum. Ketiga-tiga komponen sikap prejudis ini adalah saling mempengaruhi antara satu sama lain. Akan tetapi, ketiga-tiga komponen ini tidak mempunyai hubungan langsung antara satu sama lain dalam keadaan tertentu. Contohnya, seseorang individu itu boleh berpendapat bahawa sesuatu kaum itu malas tetapi persepsi negatif ini (prejudis kognitif) tidak semestinya diringi oleh perasaan benci (prejudis afektif) terhadap ahli kaum tersebut. Seseorang individu itu berasa tidak sanggup untuk berkawan (kecenderungan tingkah laku) dengan ahli kaum tertentu tidak semestinya kerana individu tersebut mempunyai persepsi dan perasaan yang negatif terhadap kaum tersebut, tetapi boleh disebabkan oleh tekanan daripada rakan sekaumnya yang tidak menginginkan individu tersebut untuk bergaul dengan ahli kaum tersebut.

Setelah mengetahui tiga komponen sikap prejudis, dalam perenggan ini akan menerangkan dengan lebih terperinci tentang stereotaip. "The emotional level of prejudice may based on stereotaip from the cognitive level of prejudice..." (Parrillo, 2000:67). Stereotaip merupakan komponen kognitif dalam sikap prejudis. Ia adalah penting dalam sikap prejudis kerana sikap prejudis diperkukuhkan melalui stereotaip yang dibentuk iaitu jangkaan atau penialaian awal yang dibuat mengenai ahli-ahli sesuatu kumpulan. Jangkaan-jangkaan ini biasanya adalah mengenai ciri-ciri sosial sesuatu kumpulan itu seperti personaliti dan tingkah laku ahli-ahli kumpulan tersebut. Jangkaan-jangkaan ini dibuat dengan anggapan bahawa semua ahli-ahli kumpulan tersebut mempunyai ciri-ciri sosial yang sama. Contohnya, jangkaan terhadap kaum Cina (persepsi) bahawa mereka semua adalah rajin (ciri-ciri sosial).

Kita mudah mengingati perkara-perkara yang boleh mengesahkan stereotaip-stereotaip kita terhadap kumpulan-kumpulan yang lain. Oleh demikian, pemprosesan

maklumat setelah terbentuknya stereotaip adalah bias kerana kita cenderung untuk mengingati atau memberi perhatian kepada perkara-perkara yang tekal dengan stereotaip kita dan mengabaikan perkara-perkata yang tidak tekal dengan stereotaip kita. Oleh demikian, Rajah di bawah adalah dipetik daripada Ma'rof Redzuan (2001:243) menunjukkan pemprosesan maklumat secara cognitif dalam sikap prejudis.

Stereotaip boleh ditujukan kepada ahli-ahli kumpulan-dalam dan juga ahli-ahli kumpulan-luar. Biasanya stereotaip yang ditujukan kepada ahli kumpulan-dalam adalah positif dan stereotaip yang ditujukan kepada ahli kumpulan-luar adalah negatif. Dari perspektif sosial psikologi, seseorang melihat kumpulan-dalam iaitu kumpulan sendiri adalah lebih baik daripada kumpulan lain kerana ingin mempertahankan ego diri. Oleh itu, kumpulan lain mudah menjadi sasaran prasangka dengan tujuan untuk mengesahkan bahawa mereka adalah tidak sebaik kumpulan-dalam. Stereotaip yang ditujukan boleh memberi kesan kepada kumpulan sasaran stereotaip. Kesan ini boleh diterangkan sebagai fenomena nujuman penyempurnaan sendiri. Maksudnya, stereotaip akan direalisasikan oleh kumpulan sasaran stereotaip apabila kumpulan tersebut dipengaruhi, berfikir dan

bertindak mengikut stereotaip yang ditujukan kepada mereka. Contohnya, stereotaip negatif yang ditujukan kepada kumpulan wanita bahawa mereka adalah lebih lemah daripada lelaki dalam bidang politik akan menyebabkan sesetengah wanita menjadi kurang yakin dalam menyertai aktiviti politik. Hal ini akan menyebabkan kemunduran wanita dalam bidang politik dan justeru itu, stereotaip tersebut bahawa wanita adalah pasif dalam bidang politik akan menjadi realiti.

3.2 Teori-teori Prejudis

Healey (2006:83) menyatakan bahawa prejudis berfungsi untuk memenuhi keperluan psikologi seseorang individu. Dalam teori '*scapegoating*' atau lepar salah, apabila seseorang berasa kecewa dan tidak puas hati, dia mempunyai keperluan psikologi untuk melepaskan rasa kekecewaan dan ketidakpuasan hatinya. Kumpulan sasaran yang menjadi mangsa untuk dilepaskan rasa kekecewaan seseorang atau dipersalahkan walaupun bukan punca penyebabnya dipanggil 'kambing hitam'. Biasanya kumpulan kambing hitam akan menjadi objek prejudis oleh subjek yang melepaskan rasa kekecewaan ke atas kumpulan tersebut.

Persaingan yang hebat boleh memberi tekanan kepada seseorang individu. Individu berasa mudah kecewa apabila didapati dia tidak berupaya untuk bersaing dan merasai keperluan sosial dan psikologinya telah terancam. Perasaan ini tidak dapat diluahkan kepada punca sebenar. Menurut teori lempar salah, individu yang kecewa akan sentiasa melihat mereka sebagai mangsa. Oleh itu, ia diluahkan kepada kumpulan kambing hitam dengan menyalahkan kumpulan tersebut atas punca kegagalannya. Prasangka dibentuk untuk menwarkan sikap menyalahkan kumpulan kambing hitam.